

“Рапсодія на тему Паганіні” Сергія Рахманінова
Інтегрована бесіда зі слуханням музики

Як звучить весна?

Чи є у пір року своя особлива музика? Ви помічали, що кожна пора року звучить по-своєму? У кожній — свій особливий характер, тож і звучать вони по-різному. Вийдемо на вулицю та уважно послухаємо звуки природи, знайдемо весняні неповторні звуки. Пригадаємо весну такою, якою ми її вже бачили, якою чули, і в нашій уяві заграє цілий оркестр звуків природи, диригентом буде весна. Тож, якою має бути весняна музика? Пригадаймо деяких солістів весняного оркестру.

Чарівна пора

Чуєш? Жебоняць струмки!
 Чуєш? Цвірінчать пташки!
 Глянь! Бруньки он на гіллі...
 В синім небі — журавлі...

Перші проліски цвітуть,
 Перші джмелікі гудуть
 Це прекрасна й чарівна
 В гості йде до нас весна!

Скоро прилетять в гаї
 Голосисті солов'ї,
 Будуть радо щебетать,
 Будуть весноньку вітать.

Т. Корольова

- Які звуки почула поетеса?
- Які з них ви вже чули цього року?
- Чому ви почули ще не всі звуки, про які йдеться у вірші?

Уявімо собі весну.

Завдання з робочого зошита (частина 3, завдання 2, с. 4)

Знайдіть та позначте символом речення, що описують зміни в неживій природі навесні. Поясніть свій вибір.

☐ Сонячні промені прогривають землю.	☐ З чого розпочинається весна?
☐ Земля звільняється від снігу.	☐ Чи можна визначити першу її ознаку?
☐ З кожним днем стає холодніше.	☐ Якою ви уявляєте весну? Які її кроки?
☐ День стає довшим.	Як ми їх відчуваємо? Чуємо? Бачимо? <i>(Запропонуйте дітям дібрати відповідні фотографії чи ілюстрації).</i>
☐ У тварин народжуються дитинчата.	
☐ На річках скресає крига.	
☐ Розкриваються бруньки на деревах.	

- Чим весна особлива? Чим відрізняється від інших пір року? Чим вона вам подобається?

Часто, уявляючи весну, розповідають про пробудження природи, танення снігів, про перші квіти — підсніжники — на проталинах, про те, як набухають бруньки на гілочках верби — з'являються котики...

А от чи можна весну почути? Спробуймо розповісти про неї за звуками.

- Які перші весняні звуки?

Можливо, це тануть бурюльки — крапельки переливаються на сонці всіма барвами райдуги, одна за одною падають в калюжу, спочатку — зрідка, а потім — частіше й частіше... А ось вже весело цвірінчать горобчики-розбишаки — вони вперше цього року купаються в калюжах, потім обтрушуються і зазирають у них, як у дзеркало: "Чи вже схожі ми на справжніх джентльменів?". Аж ось...

- Які звуки сповіщають нам про прихід весни?
- Який музичний інструмент найкраще передає весняні звуки?
- Який голос у весни?
- На що він схожий?
- Хто веде сольні партії у весняному оркестрі?
- Хто акомпанує?
- Хто ще тільки починає прокидатись і тому несміливо (тільки пробуючи голос) веде третю партію?

Весна в музиці

[Послухаймо](#), як композитор Сергій Рахманінов у рапсодії передав голоси весни.

Звучить музика Сергія Рахманінова "Рапсодія на тему Паганіні" (варіація 18).

- Який настрій у музики?
- Як змінюється (розвивається) мелодія? На що вона схожа? Спробуйте її описати чи показати рухами.
- Як ви вважаєте, який період весни описує композитор — початок (природа тільки починає прокидатись), танення снігів, приліт пташок, розмаїття квітів...?
- Які звуки природи ми чуємо у музиці?
- Які музичні інструменти найкраще передають звуки природи?

Дивимося відеокліп до музики Сергія Рахманінова "Рапсодія на тему Паганіні".

[Відеоряд кліпу](#) доволі точно передає всі особливості мелодії рапсодії. Ми можемо уявити, як поступово тане лід на річках, ось він вже зовсім тоненький і вода прориває кригу, тріщить лід, біжать швидкі струмочки, земля п'є воду... Поступово весна набирає сили. Сонечко пригріває землю, зеленіє травичка на проталинах... Починають прокидатися дерева — бруньки поступово більшають, з'являються перші несміливі світло-зелені листочки... Зелені навколо все більшає і ось (*нарешті мелодія набирає повну силу, звучить у всій своїй яскравості*) квітує земля, вітер колише зелені хвилі лісів, парків, скверів, звучить хор пташок — весна, Весна, ВЕСНА ПРИЙШЛА!!!

Весна

Тепло і світло розлилося,
Весна чарівна в світ летить.
Все на землі цвісти взялося,
Яка це неповторна мить!

Весна! Усе зазеленіло
Під вічним небом голубим.
І в людських душах завесніло,
Все стало чистим і ясным.

Надія Красоткіна

В кінці музики хвиля знову стає маленькою, нібито завмирає, — це закінчується весна і приходить хвиля наступної пори року — літа.

Звичайно, не обов'язково сприймати музику саме так. Я хотіла показати лише один із варіантів змалювання музичних образів. Мелодія розвивається подібно до хвилі: спочатку маленької несміливої, поступово хвиля більшає, і от грає весь оркестр — мелодія стає великою величною Хвилею. Так само відбувається і розвиток дії — спочатку все прокидається, поступово дія стає стрімкішою, розвиненішою... і от ми вже бачимо дію на повну силу. Так само пробуджується природа весною. А якщо слухаємо з дітьми рапсодію саме весною, то саме пробудження природи, яке діти спостерігають навколо, і стає яскравою ілюстрацією мелодії.

Запропонуйте дітям показати рухами розвиток мелодії, пробудження природи, як розпускаються квіти, пробуджуються дерева...